

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Здійснено групування показників ефективності соціальних інвестицій, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів. Побудовано узагальнюючий показник ефективності соціального інвестування. Виокремлено складові загального приросту обсягів соціальних інвестицій. Побудовано послідовність процесу функціонування системи моніторингу ефективності та доцільності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури. Встановлено перелік показників вхідної інформації для моніторингу ефективності соціального інвестування.

Ключові слова: соціальні інвестиції, ефективність, моніторинг, система, місцеві бюджети, соціальна інфраструктура, людський розвиток.

N.Y. YANEVYCH

National University "Lviv Polytechnic"

METHODOLOGICAL FRAMEWORK OF MONITORING THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL INVESTMENT

Abstract - The main objectives of this work are to provide grouping of indicators of social investments, funded from local budgets, and to build a summary measure effectiveness of social investment, which would simultaneously take into account all costs incurred in its implementation.

Clustering performance of social investments funded from local budgets is done. We construct a summary indicator of the effectiveness of social investment. Singled out components of the total increase in social investment. We construct a sequence of the operation of the system for monitoring the effectiveness and appropriateness of social investing in social infrastructure. Established list of indicators of input data to monitor the effectiveness of social investment.

Performance indicators of social investment, financed by local budgets, should be divided by types of social infrastructure and the degree of generality. Taking into account the specific needs of social investment celebrating the fact that, unlike investment in the manufacturing sector, the volume of social investment should be classified not only capital, but also the ongoing costs of operation of social infrastructure.

Keywords: social investment, efficiency, monitoring, system, local governments, social infrastructure, human development.

Постановка проблеми

Збереження та примноження існуючого на теперішній час трудового потенціалу України у світі серйозних демографічних проблем, з якими зіткнулося суспільство в останнє десятиріччя, вимагає вкладення значних обсягів соціальних інвестицій у забезпечення людського розвитку. При цьому, якщо в якості соціальних інвестицій розглядати усі витрати, пов'язані із функціонуванням об'єктів соціальної інфраструктури, що забезпечують людський розвиток (до яких належать навчальні заклади, заклади культури тощо), то у склад цих інвестицій слід включати не лише капітальні, але й поточні витрати на таке функціонування.

На теперішній час основна частина витрат, пов'язаних із фінансуванням закладів соціальної інфраструктури, здійснюється за рахунок бюджетних коштів. Враховуючи обмежені можливості Державного та місцевих бюджетів стосовно такого фінансування, важливого значення набуває постійний контроль за використанням бюджетних коштів у розрізі напрямів їх витрачання за окремими регіонами та об'єктами соціальної інфраструктури. Такий контроль повинен передбачати, зокрема, оцінювання ефективності понесених витрат на функціонування об'єктів соціальної сфери, шляхом зіставлення отриманих результатів від вкладення цих витрат до їх обсягів.

Слід відмітити, що ефективність соціального інвестування на рівні окремого регіону (а, тим більш, на загальнодержавному рівні) може бути оціненою лише за допомогою низки різноманітних показників, що характеризують різні аспекти та напрями такого інвестування, а розрахунок цих показників вимагає наявності значного масиву оперативної інформації та науково обґрунтованих методик їх обчислення. Тому визначення рівня ефективності соціального інвестування повинно спиратися на дієву систему моніторингу, створену, передусім, на рівні територіальних громад, яка дозволить контролювати соціальні інвестиції, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів, та встановлювати, наскільки раціонально було витрачено відповідні кошти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

На теперішній час низка вітчизняних науковців, зокрема автори праць [1–3 та ін.] вказують на необхідність вдосконалення методів бюджетного планування у частині більш обґрунтованого розподілу бюджетних коштів за окремим напрямками та об'єктами. При цьому у низці праць, зокрема у [4, 5], зазначається, що існуючий механізм контролю за витрачанням бюджетних коштів, передусім на рівні територіальних громад, потребує суттєвого вдосконалення. Одним зі способів такого вдосконалення є формування системи індикаторів ефективності соціального інвестування, що здійснюється за рахунок місцевих бюджетів.

Необхідно відзначити, що не дивлячись на існуючі у сучасній літературі підходи до створення

методичних засад оцінювання ефективності соціальних інвестицій, які викладено у [6–8], питання такого створення не є вирішеним остаточно. Зокрема, потребують подальшого дослідження способи конструювання показників ефективності соціальних інвестицій та методи діагностування такої ефективності у контексті формування системи її моніторингу.

Постановка цілей

Основними цілями даної роботи є:

- здійснення групування показників ефективності соціальних інвестицій, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- побудова узагальнюючого показника ефективності соціального інвестування, який би одночасно враховував усі понесені витрати на його здійснення;
- виокремлення складових загального приросту обсягів соціальних інвестицій у певний об'єкт (або групу однотипних об'єктів) соціальної інфраструктури міста (регіону);
- побудова послідовності процесу функціонування системи моніторингу ефективності та доцільності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури даного міста (регіону) за рахунок коштів місцевого бюджету;
- встановлення переліку показників вхідної інформації для моніторингу ефективності соціального інвестування у функціонування певного об'єкта соціальної інфраструктури міста (регіону).

Виклад основного матеріалу

Оцінювання ефективності соціальних інвестицій, що здійснюються за рахунок коштів бюджетів, повинно передбачати зіставлення результатів такого інвестування із обсягами понесених витрат. При цьому показники такого зіставлення доцільно поділити на низку груп. Зокрема, якщо розглядати випадок фінансування об'єктів соціальної інфраструктури, які забезпечують людський розвиток, за рахунок коштів місцевих бюджетів, то показники ефективності відповідних соціальних інвестицій можуть бути поділені на такі групи за видами цих об'єктів: показники ефективності соціального інвестування об'єктів охорони здоров'я; показники ефективності соціального інвестування об'єктів дошкільної освіти; показники ефективності соціального інвестування загальноосвітніх шкіл; показники ефективності соціального інвестування дитячо-юнацьких спортивних шкіл; показники ефективності соціального інвестування закладів культури та мистецтва.

Слід відмітити, що існують також і інші способи групування показників ефективності соціальних інвестицій; зокрема, за ступенем узагальненості вони можуть бути поділені на показники, що характеризують ефективність інвестування в окремий об'єкт соціальної інфраструктури, та показники, що характеризують ефективність інвестування у сукупність однотипних об'єктів (агреговані показники).

Врахування специфіки соціального інвестування потребує відзначення того факту, що, на відміну від інвестицій у виробничу сферу, основною метою здійснення яких є отримання певного розміру прибутку, до обсягів соціальних інвестицій повинні бути віднесені не лише капітальні, але й поточні витрати на функціонування об'єктів соціальної інфраструктури. У зв'язку з цим постає питання про вибір способу поєднання в одному показнику ефективності соціальних інвестицій як поточних, так і капітальних витрат. З цією метою нами пропонується використовувати таку формулу:

$$E_y = \frac{P}{PB + KB : T_e}, \quad (1)$$

де E_y – показник ефективності соціального інвестування, що одночасно враховує усі понесені витрати на його здійснення – як поточні, так і капітальні; P – результат вкладення соціальних інвестицій за певний проміжок часу у відповідних одиницях виміру; PB – сума поточних витрат у здійсненні соціального інвестування за певний проміжок часу (наприклад, за рік), грн.; KB – розмір капітальних витрат у придбання, ремонт та модернізацію основних фондів, які відносяться до складу майна даного об'єкта соціального інвестування, за первісною вартістю цих фондів, грн.; T_e – середній корисний термін експлуатації основних фондів, які відносяться до складу майна даного об'єкта соціального інвестування, що обчислюється як середньозважена величина за первісною вартістю окремих елементів цих фондів, у відповідних часових одиницях виміру.

За таких умов, якщо розглянути, наприклад, групу агрегованих показників ефективності соціального інвестування загальноосвітніх шкіл, то до цих показників доцільно віднести такі:

- кількість педагогічних працівників загальноосвітніх шкіл у розрахунку на 1 млн. грн. річних поточних витрат та у розрахунку на 1 млн. грн. загальних річних поточних та приведених капітальних витрат на функціонування цих об'єктів соціальної інфраструктури;
- кількість дітей, що навчалися протягом року в школах, у розрахунку на 1 млн грн річних поточних витрат та у розрахунку на 1 млн грн загальних річних поточних та приведених капітальних витрат на функціонування цих об'єктів соціальної інфраструктури;
- сумарна успішність учнів загальноосвітніх шкіл, що визначається сумою середніх балів, отриманих кожним учнем за підсумком навчального року, у розрахунку на 1 млн грн річних поточних витрат та у розрахунку на 1 млн грн загальних річних поточних та приведених капітальних витрат на функціонування шкіл;

- кількість учнів – випускників шкіл, що отримали протягом року на ЗНО бали, що є не меншими за мінімально необхідні, у розрахунку на 1 млн грн річних поточних витрат та у розрахунку на 1 млн грн загальних річних поточних та приведених капітальних витрат на функціонування даних об'єктів соціальної інфраструктури;

- кількість учнів – випускників шкіл, що протягом року вступили у ВНЗ на державну форму оплати навчання, у розрахунку на 1 млн грн річних поточних витрат та у розрахунку на 1 млн грн загальних річних поточних та приведених капітальних витрат на функціонування даних об'єктів соціальної інфраструктури.

У зв'язку з наведеними міркуваннями, можна зробити висновок про те, що використання відносних показників ефективності соціального інвестування при здійсненні аналізу результативності такого інвестування потребує побудови відповідного механізму, який дозволяв би надавати обґрунтовані та достовірні висновки про зміну рівня ефективності інвестицій, вкладених у певні об'єкти (або в сукупність однотипних об'єктів) соціальної інфраструктури міста (регіону).

Такий механізм повинен передбачати не лише встановлення кількісної міри ефективності вкладених соціальних інвестицій у певне місто (регіон) або у певний об'єкт (групу об'єктів) соціальної інфраструктури, але й отримання об'єктивних висновків про рівень такої ефективності (наприклад, шляхом його якісної градації) та про його динаміку. При цьому важливе значення має здійснення групування обсягів соціальних інвестицій, зокрема, поділ їх приросту відносно базового періоду на екстенсивну та інтенсивну частини.

Під екстенсивною частиною приросту обсягів соціальних інвестицій нами пропонується розуміти такі інвестиції, збільшення яких обумовлено потребою у розширенні можливостей надання соціальних послуг даного виду. Наприклад, екстенсивною частиною приросту обсягів соціальних інвестицій будуть інвестиції у будівництво нових та розширення існуючих об'єктів соціальної інфраструктури та у зростання поточних витрат на їх функціонування, що викликано збільшенням рівня потреби у них, за умови, що якість наданих послуг даними об'єктами залишиться на базовому рівні. Стосовно інтенсивної частини обсягів соціальних інвестицій, то до неї слід віднести ті, які передбачають покращення якості надання відповідних послуг. Зокрема, для загальноосвітніх шкіл екстенсивна частина приросту обсягів соціальних інвестицій буде включати, наприклад, зростання фонду оплати праці педагогічних працівників, викликане збільшенням кількості учнів, а інтенсивна – збільшення цього фонду внаслідок підвищення кваліфікації педагогічних працівників. При цьому слід відзначити, що існує також і третя можлива причина зростання фонду оплати праці педагогічних працівників загальноосвітніх шкіл у звітному періоді порівняно із базовим, а саме – індексація їх заробітної плати внаслідок інфляційних процесів та зростання середньої заробітної плати працівників інших галузей економіки держави.

Враховуючи викладене, загальний приріст обсягів соціальних інвестицій у певний об'єкт (або групу однотипних об'єктів) соціальної інфраструктури міста (регіону) може бути з певною мірою умовності поділений на три частини :

- 1) приріст, що має переважно екстенсивний характер;
- 2) приріст, що має переважно інтенсивний характер;
- 3) приріст, викликаний загальними інфляційними процесами та подорожчанням окремих видів ресурсів (наприклад, енергетичних).

За таких умов при оцінюванні динаміки показників ефективності соціального інвестування порівняння відповідних показників такої ефективності у звітному періоді порівняно із базовим доцільно проводити одночасно трьома способами, а саме: коли при розрахунку показників звітного періоду в обсяг соціальних інвестицій включаються усі три види перелічених вище їх приростів; коли при розрахунку показників звітного періоду в обсяг соціальних інвестицій включаються лише перші два види їх приростів; коли при розрахунку показників звітного періоду в обсяг соціальних інвестицій включається лише перший вид їх приростів.

Загалом, механізм оцінювання ефективності соціального інвестування на рівні окремої територіальної громади слід розглядати як складову частину більш загального процесу, а саме – моніторингу ефективності та доцільності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури даного міста (регіону) за рахунок коштів місцевого бюджету. Система такого моніторингу окрім безпосереднього оцінювання ефективності вкладених інвестицій повинна передбачати порівняння ступеня такої ефективності за однотипними об'єктами соціальної інфраструктури в межах даного міста (регіону), зіставлення середнього рівня ефективності соціального інвестування за кожною групою цих об'єктів у даному місті (регіоні) з рівнем ефективності такого інвестування в інших містах (регіонах) держави та з'ясування причин відхилень.

З урахуванням викладеного, нами пропонується така послідовність процесу функціонування системи моніторингу ефективності та доцільності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури даного міста (регіону) за рахунок коштів місцевого бюджету:

1. Формування масиву вхідної (первинної) інформації для здійснення моніторингу. Для цього необхідно: обрати тривалість часових проміжків, за підсумком яких проводиться спостереження (зокрема, в якості такого проміжку може виступати календарний рік); виокремити групи об'єктів соціальної інфраструктури міста (регіону); отримати необхідну інформацію про обсяги, умови та результати соціального інвестування за кожним об'єктом у кожній групі; шляхом агрегування даної інформації

нагромадити відомості про обсяги, умови та результати соціального інвестування за кожною групою об'єктів соціальної інфраструктури міста (регіону); звернувшись до зовнішніх джерел інформації отримати відомості про обсяги, умови та результати соціального інвестування як за окремими об'єктами такого інвестування, так і за їх групами в інших містах (регіонах) держави. При цьому надходження інформації на рівні кожного об'єкта соціального інвестування можна організувати шляхом заповнення накопичувачів відповідних відомостей у вигляді таблиць, що містять низку показників, типовий перелік яких подано у табл. 1.

2. Розрахунок показників ефективності соціального інвестування за кожним об'єктом та за сукупністю однотипних об'єктів соціальної інфраструктури, що знаходяться у даному місті (регіоні), у звітному періоді, а також у попередніх періодах, якщо система моніторингу у ці періоди ще не була введена в дію. При цьому дані показники слід обчислювати у певній послідовності, враховуючи багаторівневий підхід, за якого вони поділяються на: показники ефективності соціального інвестування, результати якого кількісно відображають можливості певного об'єкта соціальних інвестицій (або сукупності таких об'єктів) надавати соціальні послуги; показники ефективності соціального інвестування, наслідки якого характеризуються кількісними проміжними результатами надання соціальних послуг певним об'єктом соціального інвестування (або сукупності таких об'єктів) за певний проміжок часу; показники ефективності соціального інвестування, наслідки якого характеризуються якісними результатами надання соціальних послуг певним об'єктом соціального інвестування (або сукупності таких об'єктів) за певний проміжок часу. Слід також відзначити, що дані показники, особливо показники третьої групи, доцільно обчислювати усіма трьома описаними вище способами залежно від включення у загальний обсяг соціальних інвестицій звітного періоду тих чи інших видів його приростів порівняно із базовим (попереднім) періодом.

Таблиця 1

Перелік показників вхідної інформації для моніторингу ефективності соціального інвестування у функціонування певного об'єкта соціальної інфраструктури міста (регіону) за певний проміжок часу (рік)

Назви груп показників	Назви показників в межах груп
1. Показники, що характеризують споживчі характеристики об'єкта соціальної інфраструктури	1.1. Площа об'єкта
	1.2. Кошторисна вартість
	1.3. Потужність
	1.4. Середньозважена прогнозна тривалість експлуатації
	1.5. Рівень зношення
2. Показники, що характеризують трудовий колектив працівників об'єкта соціальної інфраструктури	2.1. Загальна кількість працівників
	2.2. Кількість основних працівників
	2.3. Кваліфікаційні характеристики працівників
3. Показники, що характеризують контингент користувачів послуг об'єкта соціальної інфраструктури	3.1. Кількість користувачів об'єкта
	3.2. Кількість разів відвідування об'єкта одним користувачем послуг
	3.3. Кількість годин відвідування об'єкта одним користувачем
	3.4. Характеристика користувачів послуг об'єкта
4. Загальні показники обсягів соціальних інвестицій	4.1. Усього соціальних інвестицій, вкладених в об'єкт
	4.2. У тому числі здійснених у формі поточних витрат
	4.3. У тому числі здійснених у формі капітальних витрат
	4.4. У тому числі за рахунок коштів місцевих бюджетів
5. Показники обсягів соціальних інвестицій за окремими видами поточних витрат залежно від їх зв'язку з певними параметрами об'єкта соціальної інфраструктури	5.1. Витрати, які є відносно пропорційними чисельності основних працівників даного об'єкта
	5.2. Витрати, які є відносно пропорційними чисельності осіб, що користуються послугами даного об'єкта
	5.3. Умовно-постійні поточні витрати на функціонування даного об'єкта
6. Показники приростів обсягів соціальних інвестицій у функціонування даного об'єкта соціальної інфраструктури у звітному періоді порівняно із базовим	6.1. Загальний приріст обсягів соціальних інвестицій
	6.2. Приріст, що має переважно екстенсивний характер
	6.3. Приріст, що має переважно інтенсивний характер
	6.4. Приріст, викликаний загальними інфляційними процесами та подорожчанням окремих видів ресурсів
7. Показники, що характеризують обсяги та якісні результати наданих соціальних послуг даним об'єктом соціальної інфраструктури	Залежно від типу об'єктів соціального інвестування

3. Ранжування об'єктів соціального інвестування, які знаходяться у даному місті (регіоні) та

відносяться до одного типу закладів соціальної інфраструктури, за рівнем ефективності соціального інвестування. Враховуючи, що оцінка ефективності соціального інвестування згідно запропонованого нами підходу відбувається за допомогою декількох показників, для здійснення такого ранжування потрібно або обрати найбільш узагальнений показник оцінювання (цей показник доцільно обирати серед показників, що характеризуються співвідношенням між якісними результатами надання соціальних послуг певним об'єктом соціального інвестування та обсягами вкладених інвестицій), або використовувати методи багатокритеріального ранжування.

4. Обчислення показників ефективності соціального інвестування як за окремими об'єктами такого інвестування, що належать до даного типу, так і за їх групами в інших містах (регіонах) держави.

5. Виокремлення за кожною групою об'єктів соціального інвестування, що знаходяться у даному місті (регіоні), об'єкта з найбільшим рівнем ефективності такого інвестування. Подібним чином слід обрати відповідний об'єкт соціального інвестування, що знаходиться поза даним містом (регіоном).

6. Аналіз динаміки показників ефективності соціального інвестування за кожним об'єктом соціальної інфраструктури, що знаходиться у даному місті (регіоні), та за групою однотипних таких об'єктів. Дане аналізування передбачає розрахунок темпів зростання відповідних показників та виявлення причин їх змін з використанням багатофакторних моделей. При цьому основні причини, що зумовлюють зміну рівня ефективності певного напрямку соціального інвестування, можуть бути поділені на дві групи, а саме: зовнішні та внутрішні. У свою чергу, зовнішні причини зміни рівня ефективності певного напрямку соціального інвестування доцільно розподілити за такими основними групами: економічні (наявність інфляційних процесів в економіці; зміна цін на окремі види ресурсів, що застосовуються у процесі створення та функціонування закладів соціальної інфраструктури тощо), соціально-демографічні (зміна рівня добробуту населення; зміна уподобань населення щодо відвідування тих чи інших типів об'єктів соціального інвестування; зміна загальної чисельності населення міста (регіону); зміна вікової структури населення регіону; тощо) та екологічні (зміна екологічних характеристик навколишнього природного середовища міста (регіону)). Стосовно внутрішніх причин зміни рівня ефективності певного напрямку соціального інвестування, то до них слід віднести, насамперед, такі: наявність частини приросту обсягів соціальних інвестицій, що має переважно інтенсивний характер; зміна структури послуг, що надаються даним об'єктом соціального інвестування; зміна ефективності праці працівників установ соціальної інфраструктури, що відображається у зміні (покращенні або погіршенні) якості послуг, що надаються цими установами.

7. Порівняння рівня ефективності соціального інвестування за кожним об'єктом соціальної інфраструктури та за групою однотипних таких об'єктів, що знаходяться у даному місті (регіоні), із рівнем такої ефективності для аналогічних об'єктів, що знаходяться в інших містах (регіонах), та з'ясування причин відхилень (дані причини у значній їх частині відповідають поданому вище групуванню їх видів, яке доцільно використовувати при аналізі динаміки показників ефективності соціального інвестування).

8. Встановлення переліку показників-факторів, що визначають рівень ефективності соціального інвестування за певним напрямом такого інвестування. Дані показники-фактори доцільно поділити на три групи: показники, що характеризують питомі витрати коштів; показники, що характеризують рівень використання ресурсного забезпечення певного об'єкта соціального інвестування; показники, що описують питомі якісні результати надання послуг певним типом закладів соціальної інфраструктури. Стосовно показників першої групи, то, серед іншого, до них доцільно віднести такі:

- середній рівень заробітної плати з нарахуваннями на соціальні заходи за категоріями працівників закладу соціальної інфраструктури;
- середній рівень витрат, що безпосередньо виділяються на одного відвідувача закладу соціальної інфраструктури (залежно від специфіки роботи закладу – в розрахунку на одне відвідування чи на одного відвідувача протягом року) або на групу відвідувачів (наприклад, в розрахунку на один клас середньої школи);
- величина капітальних витрат на створення та функціонування закладу соціальної інфраструктури у розрахунку на 1 м² його загальної площі;
- величина комунальних витрат на функціонування закладу соціальної інфраструктури (зокрема, на опалення та освітлення) у розрахунку на 1 м² його загальної площі.

Стосовно другої групи показників-факторів, які визначають рівень ефективності соціального інвестування за певним напрямом такого інвестування, то до них, серед іншого, доцільно віднести такі:

- кількість відвідувачів закладу (або кількість відвідувань протягом року), що в середньому за рік припадають на одного основного працівника даного об'єкта соціальної інфраструктури;
- кількість відвідувачів закладу (або кількість відвідувань протягом року), що в середньому за рік припадають на одного працівника даного об'єкта соціальної інфраструктури;
- кількість відвідувачів закладу (або кількість відвідувань протягом року), що в середньому за рік припадають на 1 м² його загальної площі даного об'єкта соціальної інфраструктури.

Щодо третьої групи показників-факторів, які визначають рівень ефективності соціального інвестування за певним напрямом такого інвестування, то їх конкретна форма залежить від типу об'єктів соціальної інфраструктури, що розглядаються. Проте, переважна більшість таких показників повинна обчислюватися як певний якісний результат діяльності даного закладу соціальної інфраструктури у

розрахунку на одну особу, що відвідувала цей заклад (наприклад, середній рівень успішності у дванадцятибальній шкалі у розрахунку на одного учня школи за підсумком навчального року).

9. Здійснення нормування показників-факторів, що визначають рівень ефективності соціального інвестування за певним напрямом такого інвестування. З цією метою слід обрати об'єкт (або декілька об'єктів), що відносяться до певного типу закладів соціальної інфраструктури, з найвищим рівнем ефективності соціального інвестування (згідно проведеного ранжування та оцінювання рівня такої ефективності в інших регіонах) та узяти значення обраних показників-факторів для даного об'єкта (об'єктів) в якості еталонних.

10. Виявлення причин відхилення фактичних значень показників-факторів для кожного закладу соціальної інфраструктури, що знаходяться у даному місті (регіоні), від нормованих (еталонних) їх значень та розроблення пропозицій щодо зниження (усунення) цих відхилень. Дані пропозиції повинні бути оформлені у вигляді певних заходів, які можуть бути поділені за такими основними напрямками:

- зниження питомих витрат коштів на функціонування закладів соціальної інфраструктури, зокрема, за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій;
- покращення використання ресурсного забезпечення певного об'єкта соціального інвестування, зокрема, за рахунок збільшення співвідношення між користувачами його послуг та працівниками закладу;
- підвищення якісних результатів надання послуг певним закладом соціальної інфраструктури, зокрема, за рахунок зростання кваліфікації його працівників.

Реалізація запропонованої системи моніторингу ефективності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури певного міста (регіону) за рахунок коштів місцевого бюджету у практиці діяльності органів місцевої влади дозволить покращити ефективність використання цих коштів завдяки зростанню співвідношення результатів соціального інвестування та обсягів вкладених інвестицій у його впровадження.

Висновки

Показники ефективності соціальних інвестицій, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів, можуть бути поділені на низку груп за різними ознаками групування, зокрема за видами об'єктів соціальної інфраструктури (показники ефективності соціального інвестування: об'єктів охорони здоров'я, об'єктів дошкільної освіти, загальноосвітніх шкіл, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, закладів культури та мистецтва) та за ступенем узагальненості (показники, що характеризують ефективність інвестування в окремий об'єкт соціальної інфраструктури, та показники, що характеризують ефективність інвестування в сукупність однотипних об'єктів).

Врахування специфіки соціального інвестування потребує відзначення того факту, що, на відміну від інвестицій у виробничу сферу, до обсягів соціальні інвестиції повинні бути віднесені не лише капітальні, але й поточні витрати на функціонування об'єктів соціальної інфраструктури. З урахуванням цього, у роботі було запропоновано показник ефективності соціального інвестування, що одночасно враховує усі понесені витрати на його здійснення.

Важливе значення має здійснення групування обсягів соціальних інвестицій, зокрема, поділ їх приросту відносно базового періоду на екстенсивну та інтенсивну частини. Під екстенсивною частиною приросту обсягів соціальних інвестицій нами пропонується розуміти такі інвестиції, збільшення яких обумовлено потребою у розширенні можливостей надання соціальних послуг даного виду. Стосовно інтенсивної частини обсягів соціальних інвестицій, то до неї слід віднести ті, які передбачають покращення якості надання відповідних послуг.

Реалізація запропонованої послідовності функціонування системи моніторингу ефективності соціальних інвестицій, що вкладаються в об'єкти соціальної інфраструктури певного міста (регіону), у практиці діяльності органів місцевої влади дозволить здійснювати оперативний контроль цих інвестицій та встановлювати, наскільки раціонально було витрачено відповідні кошти, що, у кінцевому рахунку, сприятиме підвищенню ефективності їх використання.

Подальші дослідження проблеми розроблення системи моніторингу ефективності вкладення соціальних інвестицій у функціонування об'єктів соціальної інфраструктури даного міста (регіону), що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, потребують створення дієвих засобів регулювання обсягів такого фінансування.

Література

1. Фещенко Л.В. Вдосконалення бюджетного планування і прогнозування / Л.В. Фещенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 34. – С. 154–157.
2. Федосов В.М. Сутність і проблематика бюджетотворення: українські реалії / В.М. Федосов, Т.С. Бабич // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 3 – 23.
3. Заїчко І.В. Роль бюджетної політики у забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування / І.В. Заїчко // Наукові праці НДФІ. – 2010. – № 1 (50). – С. 47–55.
4. Жовнірчик Я.Ф. Формування самодостатніх територіальних громад і стратегія їх економічного саморозвитку / Я.Ф. Жовнірчик // Університетські наукові записки. – 2005. – № 1–2 (13–14). – С. 324–331.
5. Курносова К.В. Проблеми вдосконалення функціонування матеріально-фінансової основи

місцевого самоврядування / К.В. Курносова // Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. – 2012. – № 3. – С. 49–54.

6. Шаповал В.М. Оцінка ефективності соціальних інвестицій / В.М. Шаповал // Nauka: teoria i praktyka. – Przemysł : Nauka i studia, 2009. – Volume 2. Ekonomiczne nauki. – S. 71–75.

7. Клепиков Д.М. Методические аспекты оценки социального инвестирования / Д.М. Клепиков // Проблемы современной экономики. – 2012. – № 1. – С. 72–74.

8. Ломовцева О.А. Методологические аспекты определения сущности и эффективности социальных инвестиций / О.А. Ломовцева, С.Ю. Соболева // Научные ведомости БелГУ. Серия: История. Политология. Экономика. Информатика. – 2009. – № 9. – С. 213–218.

References

1. Feschenko, L.V. (2011). Improving budgeting and forecasting. *Journal of Transport Economics and Industry*, 34, 154–157 (in Ukr.).

2. Fedosov, V.N. (2008). Nature and problems byudzhetovertovennya: Ukrainian realities. *Finance Ukraine*, 1, 3 – 23 (in Ukr.).

3. Zayichko, I.V. (2010). The role of fiscal policy in ensuring financial independence of local governments. *Proceedings NDFI*, 1 (50), 47 – 55 (in Ukr.).

4. Zhovnrchyk, J.F. (2005). Formation of self-sufficient local communities and their economic self-development strategy. *University research note*, 1-2 (13-14), 324-331 (in Ukr.).

5. Kurnosova, K.V. (2012). Problems of improving the functioning of material and financial basis of local government. *Foreign trade: law, economics, and finance*, 3, 49-54. (in Ukr.).

6. Shapoval, V. M. (2009). Evaluating the effectiveness of social investments. *Nauka: Teoria i Praktyka*, 2, 71-75 (in Ukr.).

7. Klepikov, D. M. (2012). Methodological aspects of the evaluation of social investment. *Problems of the Modern Economy*, 1, 72-74 (in Rus.).

8. Lomovtseva, O. A., & Sobolev, S. Y. (2009). Methodological aspects of the determination of the nature and effectiveness of social investment. *Scientific Statement BSU*, 9, 213 -218 (in Rus.).

Рецензія/Peer review : 25.7.2013 р.

Надрукована/Printed :14.8.2013 р.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка» Загорецька Олена Ярославівна